

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001259

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-04-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рудая Дар'я Володимирівна

2. Daria Rudaia

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 026

Назва наукової спеціальності: Сценічне мистецтво

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Сценічне мистецтво

Дата захисту: 23-04-2025

Спеціальність за освітою: сценічне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8036

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.45.07, 18.45.07.11, 18.01

Тема дисертації:

1. Образна система вистав сучасного театру ляльок України: візуальний компонент
2. The figurative system of performing in the contemporary Ukrainian Puppet Theatre: the visual component

Реферат:

1. АНОТАЦІЯ Рудая Д. В. Образна система вистав сучасного театру ляльок України: візуальний компонент. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво». – Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Київ, 2025. Актуальність дослідження. Сучасний театр ляльок України є складним і яскравим мистецьким явищем, що демонструє широкий діапазон художніх можливостей на різних жанрово-стильових рівнях. Важливе місце в сукупності виражальних засобів вистав театру ляльок нині посідають ті елементи, що є носіями візуальної інформації. Домінування візуальності, що виступає одним з ключових складників у формуванні сценічної концепції, є проявом двох тенденцій: з одного боку, посилення значення низки іманентних особливостей цього виду театру, а з іншого – дедалі більш активного поширення впливу так званого

візуального повороту в сучасній культурі в цілому. Візуальний компонент образної системи вистави в усій повноті й різноманітності його складників є визначальним у формуванні видовищності сценічного твору, що постає як важлива (й необхідна) якісна характеристика сучасного мистецького продукту. Історичні й теоретичні аспекти функціонування й розвитку мистецтва театру ляльок досліджують вчені різних країн. Театр ляльок України стає об'єктом уваги вітчизняних науковців, у працях яких висвітлюється динаміка творчих процесів в означеній сфері, приділяється велика увага специфіці театру ляльок та його виражальних можливостей. Однак, системного дослідження візуального компонента образної системи вистав сучасного театру ляльок України до цього часу не було здійснено. Мета дослідження – висвітлити особливості візуального компонента образної системи вистав театру ляльок сучасної України. Наукова новизна отриманих результатів. У дисертації вперше: на основі аналізу значного масиву культурологічних та мистецтвознавчих праць окреслено коло проблем дослідження візуальності та видовищної культури в проекції на театр ляльок; застосовано поняття «моносистемність» і «полісистемність» для визначення взаємозалежності технологічних та змістовних характеристик постановки; здійснено розгляд значного масиву вистав, що репрезентують творчий доробок сучасних українських митців-лялькарів. У роботі поглиблено уявлення про структуру образної системи вистави театру ляльок. Уточнено й доповнено: інформацію про особливості методології та специфічні аспекти дослідження театру ляльок; тлумачення поняття «образна система вистави», характеристика співвідношення її елементів. У дисертації систематизовано: наявні підходи до наукового осмислення феномена театральної ляльки; сучасні постановки театру ляльок за ознакою використання специфічних засобів виразності. Набули подальшого розвитку характеристики особливостей запровадження сучасних технологій у театральних постановках. Результати дослідження. Проблеми видовищної культури знаходяться в центрі уваги численних дослідників, свідченням чого є накопичення значного масиву культурологічних та мистецтвознавчих праць. У комплексі виражальних засобів сценічного мистецтва посилилася питома вага тих, що мають візуальну природу. Особливо виразно це виявляється у сфері театру ляльок, де візуальний компонент нерідко виступає головним інструментом реалізації художнього задуму, забезпечує можливість сприйняття вистави як видовища. Видовище як явище й видовищність як специфічна риса сценічних творів висвітлюються в різних аспектах. Важливим є уточнення поняттєво-категоріального апарату таких досліджень, здійснене, зокрема, в працях К. Станіславської. Розглядаються також механізми функціонування видовища як інструменту соціокультурної комунікації. Стверджується, що через театралізацію, що є невід'ємним елементом видовищної культури, реалізується вплив театру на соціальні, культурні та комунікативні процеси сучасного суспільства. Досліджуються шляхи формування в межах театральних вистав візуальних образів, що здатні поповнювати сукупність культурних кодів. У мистецтві театру ляльок з його виразною специфікою візуальні засоби охоплюють всі прояви того, що глядач бачить на сцені: лялька (або предмет, що її замінює), сценічний одяг, фактура, кольори, інші засоби сценографії, пластичне вирішення, освітлення. Театральна лялька як головний специфічний засіб втілення художніх образів і носій смислів в аналізованій сфері сценічного мистецтва стала об'єктом уваги сучасних українських дослідників. Вони характеризують специфіку систем ляльок, як традиційних, так новітніх (О. Бучма), висвітлюють питання онтології мистецтва ігрової ляльки (Р. Неупокоев), досліджують прийоми художньої виразності імпровізованої ляльки та метафоричності пластичного жесту (Т. Сільченко).

2. ABSTRACT Rudaia D. V. The figurative system of performing in the contemporary Ukrainian Puppet Theatre: the visual component. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. The dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the speciality 026 “Stage Art”. – I. K. Karpenko-Kary Kyiv National University of Theatre, Cinema and Television, Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine. Kyiv, 2025. Relevance of the study. Contemporary puppet theatre in Ukraine is a complex and vibrant artistic phenomenon, demonstrating a wide range of artistic possibilities at various genre and stylistic levels. An important place in the set of expressive means of puppet theatre performances is now occupied by elements that are carriers of visual information. The dominance of visuality, which is one of the key components in the formation of the stage concept, is a demonstration of two trends: on the one hand, the growing importance of a number of immanent features of this

type of theatre and, on the other hand, the increasingly active spread of the influence of the so-called visual turn in contemporary culture as a whole. The visual component of the figurative system of a performance, in its entirety and diversity, is decisive in shaping the spectacle of a stage work, which appears as an important (and necessary) qualitative characteristic of a contemporary artistic product. Historical and theoretical aspects of the functioning and development of puppet theatre are studied by scholars from various countries. The Ukrainian puppet theatre has become the object of attention of Ukrainian scholars, whose works highlight the dynamics of creative processes in this field, pay great attention to the specifics of puppet theatre and its expressiveness. However, a systematic study of the visual component of the figurative performance system of contemporary Ukrainian puppet theatre has not yet been carried out. The purpose of the study is to highlight the specific features of the visual component of the figurative system of puppet theatre performances in contemporary Ukraine. The scientific significance of the study. The thesis for the first time: based on the analysis of a significant body of cultural and artistic works, outlines the range of problems of studying visuality and spectacular culture in the projection on puppetry; applies the concepts of “monosystemicity” and “polysystemicity” to determine the interdependence of technological and content characteristics of the production; examines a significant body of performances representing the creative work of contemporary Ukrainian puppeteers. The work deepens the understanding of the structure of the figurative system of a puppet theatre performance. The information on the peculiarities of the methodology and specific aspects of puppet theatre research, the interpretation of the concept of “figurative system of a performance”, the description of the relationship between its elements have been clarified and completed. The dissertation systematises the following: existing approaches to the scientific understanding of the phenomenon of puppet theatre; contemporary puppet theatre productions based on the use of specific means of expression. The characteristics of the peculiarities of the introduction of modern technologies in theatrical productions have been further developed. Research results. The problems of spectacular culture are the focus of the attention of many researchers, as evidenced by the accumulation of a significant body of cultural and art historical works. In the complex of expressive means of the performing arts, the proportion of those of a visual nature has increased. This is particularly evident in the field of puppet theatre, where the visual component is often the main tool for realising an artistic idea, making it possible to perceive a performance as a spectacle. The spectacle as a phenomenon and the spectacle as a specific feature of stage works are dealt with in different aspects. It is important to clarify the conceptual and categorical apparatus of such studies, carried out in particular in the works of K. Stanislavska. The mechanisms of the spectacle's functioning as an instrument of socio-cultural communication are also considered. It is argued that through theatricalisation, which is an integral part of spectacle culture, the influence of theatre on the social, cultural and communicative processes of modern society is realised. The ways in which visual images are formed within theatrical performances that can replenish the set of cultural codes are explored. In the art of puppet theatre with its expressive specificity, visual means include all aspects of what the spectator sees on stage: a puppet (or an object that replaces it), stage costumes, textures, colours, other means of scenography, plastic design, lighting.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Задорожня Д. Моносистемність та полісистемність вистав сучасного театру ляльок України (на прикладі сценографії Віри Задорожньої). Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і

телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого : збірник наукових праць / Київський нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого; редкол.: Сакун Айта (голова) та ін. К., 2023. Вип. 32. С. 63–69. 186 с. URL: <http://nv.knutkt.edu.ua/article/view/281324>. DOI: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.32.2023.281324>

- Задорожня Д. Цифрові технології у мистецтві сучасного театру ляльок України. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, П. Е. Герчанівська та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2024. Вип. 48. С. 251–256. 570 с. URL: <https://sborniki.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/780>. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.780>
- Рудая Д. Візуальна складова образної системи вистави театру ляльок (на прикладі постановок Київського муніципального академічного театру ляльок на лівому березі Дніпра). Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого : збірник наукових праць / Київський нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого; редкол.: Ірина Ян та ін. Київ, 2024. Вип. 35. С. 88–96. 318 с. URL: <http://nv.knutkt.edu.ua/issue/view/18702>. DOI: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.35.2024>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ржевська Майя Юріївна

2. Maya Rgevskya

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8085-6113

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бучма-Бернацька Ольга Євгеніївна
2. Olga Buchma-Bernatska

Кваліфікація: кандидат мистецтвознавства, доцент, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8629-5641**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва**Код за ЄДРПОУ:** 02214952**Місцезнаходження:** Жилинська, 88, Київ, 01032, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бойко Тетяна Антонівна
2. Tetyana Boyko

Кваліфікація: к. мист., доцент, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6941-8868**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214159**Місцезнаходження:** вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Станіславська Катерина Ігорівна
2. Katerina Stanislavskaja

Кваліфікація: д.мист., професор, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Владимірова Наталія Вікторівна

2. Nataliya Vladymyrova

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8882-3957

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Код за ЄДРПОУ: 02214171

Місцезнаходження: вул. Ярославів Вал, 40, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Оніщенко Олена Ігорівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Оніщенко Олена Ігорівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Свириденко Катерина Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна